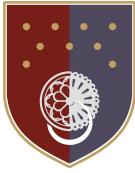

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo privrede

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry of Economy

**OPERATIVNI PLAN
ZA PROVOĐENJE ŠUMSKO-UZGOJNIH RADOVA I RADOVA NA ZAŠTITI
ŠUMA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U 2010. GODINI**

Sarajevo, April 2010. godine

web: <http://mp.ks.gov.ba>
e-mail: privrsa@ks.gov.ba;
Tel: + 387 (0) 33 562-121, + 387 (0) 33 562-122
Fax: + 387 (0) 33 562-226
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

1. Uvod

Način finansiranja ili sufinansiranja šumsko-uzgojnih radova, radova na zaštiti šuma i izgradnji i sanaciji šumskih protivpožarnih puteva definisan je članovima 49. i 50. Uredbe o šumama FBiH.

Iz Budžeta (namjenskih finansijskih sredstava) Kantona finansirati će se:

- rad čuvarske službe,
- izrada i revizija kantonalnog šumsko-razvojnog plana,
- izrada šumsko-privrednih osnova za privatne šume i nadzor nad prikupljanjem podataka za izradu šumsko-privredne osnove za državne i privatne šume,
- biološka obnova šuma u obimu većem od onog koji je predviđen šumsko-privrednom osnovom,
- obnova šuma od posljedica elementarnih nepogoda, prenamnoženja insekata, požara i slično,
- unaprjeđenje proizvodnje šumskog reproduktivnog materijala,
- organizovanje tehničkih specijalističkih kurseva,
- očuvanje i unaprjeđenje bioraznolikosti šumskih ekosistema,
- druge namjene za unapređenje šuma.

Šume i šumska zemljišta kao dobro od općeg interesa uživaju posebnu brigu i zaštitu Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona, te se koriste pod uslovima i na način koji su propisani spomenutom Uredbom o šumama. Naime šume su osnovni prirodni resurs čije vrijednosti se manifestuju kroz ekološke, socijalne i proizvodne funkcije šuma.

Shodno navedenom i u cilju povećanja općekorisnih funkcija šuma, a u skladu sa članom 50. Uredbe o šumama, smatramo da je potrebno iz namjenskih finansijskih sredstava u Budžetu Kantona Sarajevo financirati projekte sanacije požarišta, projekte popunjavanja šumskih kultura kao posljedica dugotrajne suše, šumsko-uzgojne radove na njezi šumskih kultura, prorede u šumskim kulturama, te radove na zaštiti šuma, naučno istraživački rad, gradnju šumskih puteva prvenstveno radi provođenja šumsko-uzgojnih i zaštitnih mjer, određene šumsko-uzgojne i zaštitne mjere i rasadničku proizvodnju.

Programom rada za tekuće grantove planirana su sredstva za 2010.godini koja se odnose na:

1. Grantovi pojedincima
2. Grantovi neprofitnim organizacijama
3. Grant drugim nivoima vlasti – Grant općinama
4. Grant za uzgoj i zaštitu šuma- finansiranje ili sufinasiranje projekata iz oblasti šumsko-uzgojnih radova
 - 4.1. kapitalne investicije
 - 4.2. ostale investicije

2. Grantovi pojedincima

Ova sredstva će se koristiti samo za realizaciju aktivnosti uzgoja i zaštite šuma i šumskog zemljišta u privatnom vlasništvu, uz napomenu da su privatne šume u proteklom periodu u većoj mjeri devastirane, a obzirom da se radi o prirodnim bogatstvima nameće se potreba poduzimanja aktivnosti na pošumljavanju istih, u cilju povećanja površine pod šumama na području Kantona Sarajevo.

3. Grantovi neprofitnim organizacijama

Navedena finansijska sredstva su planirana za realizaciju projekta pošumljavanja i ostalih projekata na zaštiti okoliša koje će kandidirati neprofitne organizacije nakon provedenog postupka javnog poziva.

4. Grant drugim nivoima vlasti-Grant općinama

Na osnovu člana 62. Zakona o šumama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04) u toku 2009. godine izvršena je uplata u iznosu od 120.536,27 KM općinama na području Kantona Sarajevo, shodno prihodu koje je KJP „Sarajevo-sume“ d.o.o. Sarajevo ostvarilo na području tih općina prodajom drvnih sortimenata u 2008. godini. Presudom Ustavnog suda FBiH je dat rok od 6 mjeseci da se postojeći Zakon o šumama uskladi sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o Evropskoj povelji na lokalnu samoupravu. Taj rok je istekao 28.11.2009. godine, a zbog nemogućnosti FMPVŠ da Nacrt Zakona o šumama prođe predviđenu proceduru donešena je Uredba o šumama („Službene novine FBiH“, broj: 83/09 od 30.12.2009. godine) sa ciljem kontinuiteta funkcionisanja gospodarenja šumskim resursima u Federaciji BiH. Razlog donošenja ove Uredbe o šumama je presuda Ustavnog suda Federacije BiH broj: U-29/08 od 14.04.2009. godine („Službene novine FBiH“, broj: 36/09 od 27.05.09.) o povrijeđenosti prava lokalne samouprave na upravljanje šumskim resursima koji nisu bili obuhvaćeni Zakonom o šumama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04.).

Članovima 47. Uredbe o šumama FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 83/09 od 30.12.2009. godine.) definisano je da naknadu za korištenje državnih šuma plača KJP „Sarajevo-sume“ d.o.o. Sarajevo, i to 5 % na namjenski račun općine na čijoj se teritoriji ostvaruje prihod. Ovaj procenat se plača od prihoda drveta računajući cijenu drveta na panju i prihoda ostvarenog od nedrvnih šumskih proizvoda.

Uvažavajući pomenute okolnosti obaveza Kantonalne uprave za šumarstvo je da općinama na području Kantona Sarajevo, shodno prihodu koje je KJP „Sarajevo-sume“ d.o.o. Sarajevo ostvarilo na području tih općina prodajom drvnih sortimenata u 2009. godini izvrši uplatu istih, u skladu sa članom 62. Zakona o šumama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04) obzirom da je Uredba o šuma FBiH izašla u „Službenim novinama FBiH“, broj: 83/09 od 30.12.2009. godine.

5. Grant za uzgoj i zaštitu šuma

Ova sredstva su planirana na osnovu prihoda, zatim analize utroška sredstava u 2009. godini, te procjenjenih prioriteta iz domena šumsko-uzgojnih radova i radova na zaštiti šuma uz uvažavanje mišljenja K.J.P. „Sarajevo-sume“ d.o.o. Sarajevo, koje gospodari šumama i šumskim zemljишtem u državnom vlasništvu na području Kantona Sarajevo. U tom kontekstu izrađen je Program šumsko-uzgojnih radova i radova na zaštiti šuma za 2010. godinu u kojem su sadržana sredstva koja će se utrošiti za podršku projekata po vrsti šumsko-uzgojnih radova kako slijedi:

- a) uzgajanje šuma
- b) zaštita šuma
- c) unaprijedenje rasadničke proizvodnje
- e) naučno-istraživački rad
- f) gradnja i sanacija šumskih puteva

Svi radovi su realizovani kao kapitalne investicije i kao ostale investicije.

5.1. Kapitalne investicije

Značajan dio predviđenih aktivnosti u okviru Operativnog plana ima karakteristike investicionih ulaganja. Realizacijom predviđenih projekata po vrstama radova postižu se elementarni ciljevi u smislu reprodukcije šuma kao fundamentalnog prirodnog resursa. Šumsko-uzgojnim radovima u koje ubrajamo: pošumljavanje, pripremu terena za pošumljavanje, čišćenje kultura, čišćenje i popunjavanje kultura, ograđivanje kultura, prorede u kulturama formiraju se nove kulture i poboljšava se stanje kultura na području Kantona Sarajevo. Na ovaj način stvaraju se uslovi za uzgajanje stabilnih kultura koje će u perspektivi postati sastojine sa svim polivalentnim funkcijama šuma. Posebno važan aspekt kapitalnih investivija su ulaganja u zaštitu šuma. Ova oblast predstavlja skup aktivnosti na zaštiti šumskih resursa od negativnih djelovanja svih biotskih i abiotskih faktora.

- Projekatima pošumljavanja nastavlja se trend stvaranja novih površina pod šumama na području Kantona Sarajevo. Osim pošumljavanja šumskih čistina i progala izvršiti će se priprema terena za pošumljavanje i pošumljavanje na površinama koje su dijelom činile niske izdanačke šume na dobrom staništu te se pošumljavanjem nastoji spriječiti dalje obešumljavanje šumskih zemljišta. Osnovni cilj ovih aktivnosti je obogaćivanje šumskog fonda i stvaranje uslova za formiranje kvalitetnih mješovitih sastojina i visokoekonomskih šuma.
- U cilju sanacije i unapređenja rasadničke proizvodnje, kao i primjene najnovije tehnologije, u proteklom periodu izvršena je adaptacija postojećih pratećih objekata, sanacija prilaznih puteva, poboljšano vodosnabdijevanje, izgradnja komore za proizvodnju organskog supstrata, proizvodnja sadnica sa obloženim korijenovim sistemom, izgradnja plastenika, melioracija zemljišta i uređenje proizvodnih površina. Na ovaj način dobivamo moderne rasadnike sa svim pratećim objektima i infrastrukturom gdje se omogućena proizvodnja kvalitetnog sadnog materijala za potrebe K.J.P., „Sarajevo-sume“.
- Realizacijom projekata naučno-istraživačkih radova a koji se odnose na oblast zaštite šuma, uzgajanja šuma, šumsko-uzgojnih radova, organizacije i ekonomike u šumarstvu, ekologije kao i dugoročnih istraživanja ekološko-proizvodnih karakteristika šuma umnogome će biti omogućena bolja realizacija unaprijed postavljenih ciljeva unapređenja šuma kao i stvaranja boljih i stabilnijih šumskih ekosistema na području Kantona Sarajevo.
- Da bi se spriječile veće štete koje prouzrokuju potkornjaci jele i smrče potrebno je neprekidno vršiti njihovu kontrolu i suzbijanje. Postizanjem visokog stepena zaštite šuma od štetnih insekata, uspostavljen je sistem kontinuiranog praćenja brojnosti potkornjaka te je osnovni cilj realizacije Projekata iz oblasti zaštite šuma potpuna kontrola i praćenje pojave kalamiteta štetnih insekata i biljnih oboljenja.
- Kulture-vještački podignuti zasadi šuma imaju veoma gust sklop obzirom na gustinu sadnje odnosno broj mladih sadnica po hektaru. Ovako formirane kulture predstavljaju potencijalne mete za napad raznih patogena i šumskih štetnika. U cilju sprječavanja negativnih pojava i stvaranja uslova za optimalno zdravstveno stanje kultura planirani su sanitarni zahvati te radovi na uređivanju kultura.
- Obzirom da je prohodnost i pristupačnost šumama sa aspekta protivpožarne zaštite vrlo značajna, a u cilju blagovremenog dejstvovanja u slučaju izbijanja požara, u proteklom periodu je poklonjena posebna pažnja sanaciji i gradnji šumskih protivpožarnih puteva. Shodno tome prioritet je sanacija i gradnja puteva, koja većinom prolaze kroz kulture četinara, jer su uglavnom zapušteni i neprohodni. Na ovaj način se vrši sanacija i rekonstrukcija puteva koja su od značaja i za lokalno seosko stanovništvo i druge subjekte a koja su dijelom uništena od strane Privrednog društva.

- Površine koje se ograju su većinom novoformirane kulture gdje je izvršena sadnja četinara različitih provenijencija. Obzirom na njihov značaj, odlučeno je da se pristupi ograjivanju, s ciljem njihove fizičke zaštite od stoke, divljači i nesavjesnih građana. Da bi ograda ispunila svoju primarnu namjenu, a da ne narušava prirodni ambijent okoliša, ista je izrađena od drvenih stubova i četiri horizontalna reda bodljikave žice.
- Struktura i kvalitet šuma kojima gospodari K.J.P., „Sarajevo-sume“ d.o.o. Sarajevo, je veoma nepovoljna jer preovladavaju visoke degradirane i izdanačke šume, a pod zarašlim kulturama je cca 3.000 hektara (zbog nepoduzimanja šumsko-uzgojnih radova u dužem periodu–ratni period), što zahtjeva velika ulaganja u šumsko-uzgojne radove, te je razlog više za povećanje aktivnosti na uzgoju i zaštiti šuma. Naime u podizanje šumskih kultura uložena su velika finansijska sredstva, a realizacijom pošumljavanja nije završena obnova šumskog zemljišta, nego je neophodno u narednom periodu u više navrata poduzimati aktivnosti na mjerama njege i čišćenja kultura od nepoželjnog nadrasta u cilju omogućavnja njihovog normalnog rasta i razvoja. Poduzimanjem planiranih mjera njege šumskih kultura stvorice se uvjeti za formiranje vrlo kvalitetnih mješovitih sastojina četinara i lišćara. Da bi se sprječilo daljnje devastiranje šumskog zemljišta pojmom erozije i klizišta zemljišta, a u cilju povećanja površina obraslih šumskim drvećem i povećanja opće korisnih funkcija šume, neophodno je poduzimati aktivnosti na pošumljavanju ogoljelog šumskog zemljišta u toku ratnih devastiranja ili pod utjecajem šumskih požara.
- Danas se savremeni rad u šumarskoj praksi ne može ni zamisliti bez ručnih uređaja GPS tehnologije kojim se prikupljaju podatci na terenu, kao ni bez softvera koji omogućavaju rad na kartama, koje su pohranjene u računarima. Način prikupljanja podataka na terenu je u posljednje vrijeme osavremenjen upotrebom ručnih GPS prijemnika koji se masovno koriste u šumarstvu Bosne i Hercegovine već oko 3 godine. U upotrebi su trenutno ručni GPS uređaji Mobil Maper Pro, koje proizvodi Magelan. Obradu podataka vrši se sotvremenom Win Gis, koji je austrijske proizvodnje, tako je praktičan za šumarstvo, ali se nažalost dalje ne razvija. Pojavila se potreba za nabavkom zamjenskog programa, odnosno novog softvera koji bi zamijenio Win Gis. Optimalan je prelazak na korištenje novog softvera MapInfo Profesional v.10.0. Za početak bi se nabavile dvije licence. Dakle oba softvera su kompatibilna pa korištenje i eksploracija postojećih podataka neće biti smetnja. Novi softver predložen za nabavku ima sve mogućnosti koje su trenutno neophodne, ali će se potrebe vremenom povećavati. Nabavka pomenutog softvera neophodna je za dalje napredovanje u našoj oblasti u dijelu prikupljanja podataka na terenu i njihovoj obradi u biroima, te u kartografisanju u šumarstvu uopšte. Zbog povećanja potreba za ručnim GPS uređajima predložena je i nabavka 12 uređaja Mobil maper 6. Uređaj je profesionalni GPS/GIS ručni prijemnik kojeg odlikuje jednostavnost korištenja. Predstavlja kompletno rješenje za sve kojima je potreban uređaj za kartiranje. Prikuplja GIS podatke i omogućava efikasno upravljanje resursima na terenu.

5.2. Ostale investicije

Osim šumsko-uzgojnih radova predviđenih kapitalnim investicijama značajna su i ulaganja predviđena u okviru ostalih investicija. Realizacijom predviđenih projekata poboljšava se opće stanje kultura, ekološke osnove šumskih biosistema kao i biološka raznolikost šuma kao obnovljivog prirodnog resursa.

- Čišćenje šumske kulture od nepoželjne vegetacije je vrlo značajna aktivnost, obzirom da je ove rade potrebno kontinuirano provoditi u cilju omogućavanja normalnog rasta i razvoja novoformiranih šumske kulture. Ukoliko se ovi rade ne bi provodili, nepoželjna vegetacija i korovske vrste bi zagušile mlade sadnice koje bi se vremenom uglavnom osušile i prestale sa rastom.
- Površine na kojima su se provodili rade čišćenja i popunjavanja su uglavnom pošumljavane u predhodne 2-3 godine sadnicama smrče, bijelog i crnog bora, koje sada dostižu visinu od 35-60 cm, dok je liščarski nadrast dospio do visine i do 2,50 m. Obzirom da uspjeh pošumljavanja mlađih sadnica nije bio na svim lokalitetima zadovoljavajući, izvršeno je uklanjanje prizemnog sloja koji bi omotao normalno izvođenje rade na popunjavanju, a kasnije i normalan rast i razvoj sadnica. U godinama poslije sadnje provodiće se redovne mjere čišćenja i okopavanja sadnica u cilju formiranja stabilne i zdrave sastojine koja će imati pozitivan uticaj na prirodnu ravnotežu i okoliš.
- Biodiverzitet predstavlja širok spektar raznolikosti flore i faune jednog područja. U okviru tog biljnog i životinjskog svijeta stalno je prisutno interakcijsko djelovanje. Sudionici svih korelacionih odnosa u biosferi međusobno se dopunjaju i tako stvaraju sklad ekoloških funkcionalnih odnosa između biotskog i abiotiskog činilaca u okviru šumske ekosistema. Projekti iz oblasti ekologije i biodiverziteta imaju za cilj očuvanje i razvoj biodiverziteta šumske resursa.
- U proteklom periodu Kantonalne uprave za šumarstvo je inicirala projekte proreda u kulturama. Obzirom na stanje u kulturama, uvažavajući značaj istih, cilj predmetnih aktivnosti bio je pokrenuti rade na uređivanju kultura te poboljšanju njihovih polivalentnih funkcija. Predmetnom projektima predviđeno je periodično proređivanje od nepoželjne vegetacije i prevelikog sklopa. Efekti od proređivanja se očekuju u narednom periodu i oni bi se ogledali u formiranju zdravih i kvalitetnih visokoekonomskih šumske kulture.
- U 2010. godini predviđen je prijem 32 čuvara šuma. Prijemom čuvara šuma Kantonalna uprava za šumarstvo će u potpunosti preuzeti svoje obaveze koje su utvrđene odredbama člana 44 stav 1 i člana 45 stav 1. i 2. Uredbe o šumama FBiH, a koje se odnose na neposrednu zaštitu šuma putem čuvarske-lugarske službe. Član 44 tačka „a“ glasi „Kantonalna uprava za šumarstvo obezbjeđuje neposrednu zaštitu šuma putem čuvarske službe“. Na ovaj način neposredna zaštita državnih i privatnih šuma biti će pod patronatom Kantonalne uprave za šumarstvo. Obzirom da do početka 2010. nisu primljeni čuvari šuma u Kantonalnu upravu predviđen je određeni nivo sredstava za njihovo finansiranje do momenta prelaska u Kantonalnu upravu za šumarstvo.
- Zimski period u 2009. i 2010. godini obilovalo je enormnim snježnim padavinama. Ovakve vremenske neprilike uticale su na intenzivnu pojavu snjegoloma i vjetroizvala u šumama. Stoga je neophodno izvršiti uklanjanje oštećenih i bolesnih stabala u cilju preventivnog djelovanja da ne bi došlo do masovne pojave zaraznih biljnih bolesti i pojave sekundarnih štetočina odnosno gradacije štetnih šumske insekata. U tom kontekstu je i dopis K.J.P. „Sarajevo šuma“ d.o.o. Sarajevo br: 0106-3372-1/09 od 14.10.2009. godine kojim se obraćaju Vladi Kantona Sarajevo za pomoć u sanaciji posljedica od elementarnih nepogoda. Uvažavajući objektivne okolnosti, a u cilju zaštite zdravstvenog stanja šuma na području Kantona Sarajevo planirano je sufinansiranje sanacije snjegoloma i vjetroizvala na cijelokupnoj teritoriji Kantona Sarajevo.

Sve predviđene aktivnosti imaju za cilj očuvanje, unapređenje, zaštitu i reprodukciju šumske ekosistema te racionalno gospodarenje šumskim resursima radi ostvarivanja ekoloških, socijalnih i ekonomskih funkcija šuma.

Z A K L J U Č A K

Jedan od prioritetnih zadataka poboljšanja stanja šuma i šumskog fonda je podizanje novih šumskega nasada, njega šuma u svim svojim fazama, pošumljavanje goleti i napuštenih pašnjaka, kao i pretvaranje degradiranih izdanačkih šuma na boljim staništima u visoke ekonomski šume. Kako se radi o dugoročnom cilju, kod provođenja šumsko uzgojnih radova u toku 2010. godine prioritet smo dali uzgajanju šuma a što se prvenstveno odnosi na njegu šumske kulture, zaštitu šuma, pošumljavanje goleti i poboljšanja strukture šuma u cilju obogaćivanja šumskog fonda i formiranja visoko ekonomskih šuma, što će doprinijeti povećanju općekorisnih funkcija šuma i šumskog zemljišta na području Kantona Sarajevo.

Shodno naprijed navedenom, a u skladu sa članom 44. tačka 2. i članom 50. Uredbe o šumama („Službene novine FBiH“, broj: 83/09 od 30.12.2009. godine) i tačke II Odluke o upravljanju i načinu korištenja finansijskih sredstava ostvarenih kao prihod Budžeta Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 31/04) te u skladu sa članom 44. tačka 2. i članom 50. Uredbe o šumama („Službene novine FBiH“, broj: 83/09 od 30.12.2009. godine) predloženo je donošenje ovog zaključka.